

amb què és tractada i els estudis que ha estimulat en els medis universitaris, de l'emigració de l'obra d'art que anà del Pirineu a Nova York i a Bóston, passant per Barcelona.

És interessant llegir al *Museum of Fine Arts Bulletin*, òrgan del Museu de Bóston, com es verificà l'emigració i la instal·lació de la pintura catalana (1). Fa més de dos anys que arribava sense anunci a Nova York una gran pintura mural d'una església del costat Sur de la part oriental del Pirineu. Passà algun temps abans que la nova arribés a Bóston; mes quan ella fou sabuda els administradors del Museu actuaren promptament per a assegurar per a ells aquella pintura amb caràcters estrangers que els venedors asseguraven era única en el país. Ella fou publicada per l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2).

El Museu de Bóston conté, entre altres obres pictòriques interessants catalanes: una taula del segle XV, representant Sant Martí de Tours al partir-se la seva capa amb el pobre, adquirida amb els fons M. James Pratt; una taula del segle XVI, representant la coronació de la Verge (fig. 353), donació de M. Deuman Walds Ross.

En la secció d'escultura conté el frontal d'altar d'Anglesola (fig. 354).

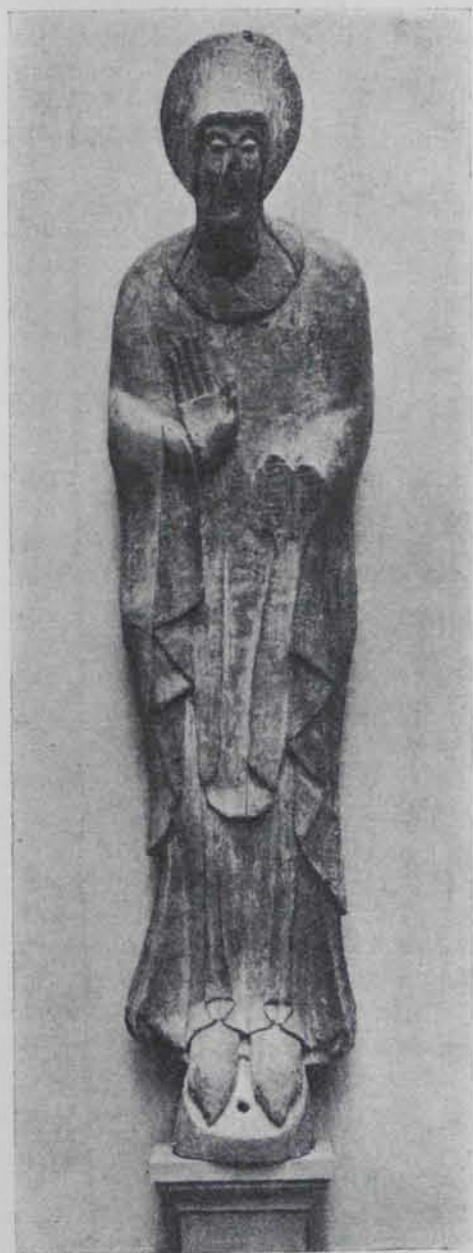

Fig. 355. — La Verge procedent de Tahull al Fogg Museum

Fogg Art Museum, de la Universitat d'Harvard, Cambridge (Massachussets)

El Fogg Art Museum adquireix fa temps una estàtua de fusta representant la Verge (fig. 355); l'adquisició fou feta, sembla a Sant Francisco. ¿Com anà a parar aquesta estàtua catalana a terres tan llunyanes?

Trobà l'estàtua la Missió enviada per l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS a la frontera d'Aragó i Catalunya

Fig. 356. — Imatge de la Verge. Pintura de l'absis de Sant Climent de Tahull

(1) Vol. XXI, n.º 125 corresponent a juny de 1923.

(2) *Les pintures murals catalanes*, fascicle IV.

en 1907, qui la va descriure en una Memòria redactada per mossèn Gudiol i va fotografiar-la sortida de nou del lloc on havia estat abandonada, darrera el retaule de Santa Maria de Tahull, junt amb un Sant Joan que forma part d'una crucificció i de les diverses estàtues que formava un davallament de la Creu.

Un altre davallament de la Creu fou trobat en el basament del cloquer d'Erill la Vall.

Per una unça — 80 pessetes — la Missió hauria pogut adquirir aquestes estàtues, inservibles als ulls dels pobres rectors de les parròquies pirenenques. La Missió considerà que era, per la seva part, indelicat aprofitar l'autorització donada pel senyor Bisbe d'Urgell de visitar les esglésies per a la compra d'objectes, àdhuc destinant-les al Museu de Barcelona, i refusà l'oferta. Més tard hi arribaren els marxants. Part de les escultures són avui al Museu de Vich; part, després de passar per una col·lecció privada de Madrid, han anat a la col·lecció Plandiura, i l'estàtua que estudiem ha anat al Museu de la Universitat d'Harvard, la qual, a l'arribar-hi qui això escriu, n'ignorava la procedència.

És interessant assenyalar la semblança entre el vel de la testa i la de la pintura mural de l'absis de Sant Climent de Tahull (figs. 355 i 356).

El Museu de Barcelona posseeix una estàtua anàloga a la de la Verge, que procedeix de l'església de Durro, en la vall de Bohí. En la mateixa església és conservat un crucifix que havia format part d'un conjunt anàleg: en el seu ventre hi ha la mà que pertany a l'estàtua del Nicodemus que l'aguantava.

L'acta de consagració de Sant Climent i Santa Maria de Tahull de 1123 dóna una data anterior d'aquesta família d'escultures. Fou en aquesta època en què la vall de Tahull va poblar-se.

Una data límit posterior, en què el tipus iconogràfic estava encara en ús, l'assenyala la data del davallament de la creu de Sant Joan de les Abadesses, escultura que es posà en l'absis de Santa Maria, el petit absidiol central posterior de l'església, en 15 de juliol de 1251.

Enumerem ara els objectes que hem pogut notar en ràpides visites a altres diversos museus americans:

Metropolitan Museum de Nova York. — Un retaule amb la Verge entre quatre àngels, de la col·lecció Dreicer, i un altre representant la coronació de la Verge, els dos del segle xv. Una col·lecció de vidres catalans qualificats d'hispanics.

Museu de la Hispanic Society of America de Nova York. — Fragments d'un retaule amb representacions de profetes que recorden els del retaule de Sant Esteve de Granollers del Museu de Barcelona (segle xv).

Col·lecció de l'Institut d'Art de la Universitat de Princeton. — Un fragment de retaule amb la representació de Sant Miquel i el Judici (segle xv).

Col·lecció particular de miss Grace Nichols, de Bóston. — Un fragment de retaule del segle xv, format de dos compartiments: en la part superior, la Crucificció; en la inferior, la Verge rodejada d'àngels, amb dues santes que li ofereixen perfums. Un dels pots de perfums representa ésser de ceràmica de reflex metàl·lic valenciana. — J. P. C.